

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖS KORUPCIJOS PREVENCIJOS KOMISIJA

VALSTYBĖS KONTROLĖS VEIKLOS SRIČIŲ, KURIUOSE EGZISTUOJA DIDELĖ KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖ, NUSTATYMO IR VERTINIMO ATASKAITA

2017 m. rugsėjo 29 d. Nr. Y2-545
Vilnius

I. ĮVADINĖ DALIS

Valstybės kontrolieriaus 2017 m. sausio 10 d. įsakymu Nr. V-10 sudaryta Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės korupcijos prevencijos komisija (toliau – Komisija), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 patvirtinta Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka ir Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 patvirtintomis Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, nustatė Valstybės kontrolės veiklos sričių atitiktį Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 6 straipsnio 4 dalyje nurodytiems kriterijams ir įvertino sritis, kuriose pagal nurodytus kriterijus gali egzistuoti didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė.

Ataskaita parengta remiantis Komisijos atliktais išsamiais visų institucijos veiklos sričių (veiklos procesų), nustatytų Valstybės kontrolės vidaus teisės aktuose, vertinimais.

Vertinimo laikotarpis: 2016-07-01–2017-06-30.

II. VALSTYBĖS KONTROLĖS VEIKLOS SRIČIŲ ATITIKTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS KORUPCIJOS PREVENCIJOS ĮSTATYME NURODYTIEMS KRITERIJAMS

Valstybės kontrolės įgaliojimai įtvirtinti Lietuvos Respublikos Konstitucijos 134 straipsnyje: Valstybės kontrolė prižiūri, ar teisėtai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Pagal Konstitucijos 133 straipsnį, Valstybės kontrolės sistemą ir įgaliojimus nustato įstatymas.

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad Valstybės kontrolė – institucija, atliekanti valstybinį auditą ir biudžeto politikos kontrolę. Įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad Valstybės kontrolė yra Seimui atskaitinga aukščiausioji valstybinio audito institucija. Įstatymo 9 straipsnyje nustatyta įstaigos

kompetencija taip pat siejama išimtinai su valstybiniu auditu, biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijomis, vykdomomis pagal Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinį įstatymą, ir jų rezultatų teikimu Lietuvos Respublikos Seimui.

Valstybės kontrolėje įdiegta ir valstybės kontrolieriaus 2015 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. V-5 patvirtinta kokybės vadybos sistema (patvirtinta Kokybės politika bei Kokybės vadovas, taip pat paskirtas vadovybės atstovas kokybei, prižiūrintis ir koordinuojantis kokybės vadybos sistemos veiklą). 2015 m. kovo mėn. kokybės vadybos sistema sertifikuota pagal ISO 9001:2008 standarto reikalavimus. Sertifikatas patvirtina, kad Valstybės kontrolės veikla yra aiškiai apibrėžta ir vykdoma pagal nustatytus reikalavimus. 2017 m. kovo 28-29 d. atliktas Valstybės kontrolės kokybės vadybos sistemos, atitinkančios ISO 9001:2008 standarto reikalavimus priežiūros auditas. Audito metu neatitikčių nenustatyta, pastabų nepateikta. Auditą atliko UAB „BureauVeritas“. Įdiegtą kokybės vadybos sistemą vertinant korupcijos prevencijos užtikrinimo aspektu, pažymėtina, kad:

– institucijoje įdiegta kokybės vadybos sistema įpareigoja Valstybės kontrolės darbuotojus nuolat analizuoti ir teikiant siūlymus gerinti savo veiklos ir kokybės vadybos sistemos rezultatyvumą; įgyvendinti prisiimtus kokybės vadybos sistemos reikalavimus; tinkamai įgyvendinti vidinių ir išorinių teisės aktų ir standartų reikalavimus. Šiems tikslams vidiniame institucijos tinklalapyje sukurta priemonė, skirta fiksuoti neatitiktis (neatitiktimi laikoma proceso eigos ar veiklos neatitiktis nustatytiems reikalavimams), incidentams (incidentu laikomas įvykis, turintis ar galintis turėti neigiamų pasekmių institucijos veiklai) ar institucijos veiklos tobulinimo pasiūlymams;

– institucijoje iš anksto suplanuotais laiko tarpais vidaus kokybės audito grupė atlieka sistemingus, nepriklausomus vidaus kokybės auditus, kurių metu vertinama, ar Valstybės kontrolės kokybės vadybos sistema atitinka ISO 9001:2008 standarto reikalavimus, planuotas priemones ir kitus institucijos nusistatytus reikalavimus, ir ar kokybės vadybos sistema yra rezultatyviai įgyvendinama ir prižiūrima.

Valstybės kontrolierius 2017 m. sausio 10 d. įsakymu Nr. V-10 sudarė (atnaujino ir išplėtė) Korupcijos prevencijos komisiją, kurią įpareigojo pagal kompetenciją koordinuoti Valstybės kontrolės veiklas korupcijos prevencijos srityje, išskirti prioritėtines veiklos, šalinančios korupcijos priežastis, kryptis, užtikrinti nuoseklų priemonių, didinančių korupcijos prevencijos veiksmingumą, įgyvendinimą, kurti ir palaikyti korupcijai atsparią aplinką institucijoje. Siekiant sustiprinti ir užtikrinti efektyvų Komisijos darbą, jos nariams pasiskirstyta asmeninė atsakomybė pagal Komisijos vykdomas funkcijas. Komisija, vykdydama korupcijos prevencijos priemones, 2017 m. balandžio 1 d. Valstybės kontrolės pareigūnams ir kitiems darbuotojams parengė ir išplatino

rekomendaciją „Dėl Valstybės kontrolėje taikytinos praktikos, institucijos darbuotojams renkantis dirbti kitą darbą, siekiant gauti kitų pajamų ir/ar dalyvauti kitoje veikloje“.

Komisija, vertindama institucijos veiklos sritis, rėmėsi valstybės kontrolieriaus 2008 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-189 patvirtintu Valstybės kontrolės sričių / procesų sąrašu, kuriame institucijos veikla suskirstyta į tris pagrindinius blokus:

- Vadovavimo procesai;
- Pagrindiniai procesai;
- Palaikantieji procesai.

Komisija, atsižvelgdama į nurodytą teisinį įstaigos veiklos reguliavimą ir veiklos specifiką, nustatė minėtų veiklos sričių atitiktį Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – KPI) 6 straipsnio 4 dalyje nurodytiems kriterijams:

1. Vadovavimo procesai

Šioje veiklos srityje apibrėžti procesai: Veiklos planavimas, Monitoringas ir Vidaus auditas atitinka KPI 6 str. 4 dalies 2 ir 5 punktuose nurodytus vertinimo kriterijus – „*Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas*“ ir „*Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo*“.

2. Pagrindiniai procesai

Šioje veiklos srityje apibrėžti procesai – Valstybinis auditas, Europos Sąjungos investicijų auditas ir Fiskalinės drausmės priežiūra – atitinka KPI 6 str. 4 dalies 2, 5 ir 6 punktuose nurodytus vertinimo kriterijus – „*Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas*“; „*Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo*“ ir „*Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija*“.

3. Palaikantieji procesai

Šioje veiklos srityje apibrėžti procesai: Personalo valdymas ir ugdymas, Informacinių technologijų valdymas, Informacijos valdymas, Finansinių išteklių valdymas, Materialinių išteklių valdymas, Komunikacijos valdymas, Tarptautinių ryšių palaikymas ir Teisinės konsultacijos atitinka KPI 6 str. 4 dalies 5 punkte nurodytą vertinimo kriterijų – „*Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo*“.

Kiti KPI 6 str. 4 dalies 1, 3, 4 ir 7 punktuose nurodyti kriterijai – „Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika“, „Atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti“, „Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu“ ir „Anksčiau

atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų“ – Valstybės kontrolės veiklos sritims nebūdingi ir vertinimui nepriimtini, nes:

1. Analizuotu laikotarpiu Valstybės kontrolės darbuotojų baudžiamojon atsakomybėn už padarytas korupcinio pobūdžio nusikalstamas veikas nebuvo patraukta.

2. Struktūrinių padalinių ir valstybės tarnautojų uždaviniai ir funkcijos išsamiai reglamentuoti padalinių nuostatuose ir pareigybių aprašymuose (pareiginėse instrukcijose), sprendimų priėmimo procedūros, principai, kriterijai ir terminai įtvirtinti Valstybinio audito reikalavimuose ir atitinkamuose audito vadovuose (Finansinio ir teisėtumo audito vadovas, patvirtintas valstybės kontrolieriaus 2005 m. spalio 12 d. įsakymu Nr. V-125; Veiklos audito vadovas, patvirtintas valstybės kontrolieriaus 2010 m. kovo 8 d. įsakymu Nr. V-51; Valstybinių auditų kokybės užtikrinimo vadovas, patvirtintas valstybės kontrolieriaus 2016 m. kovo 9 d. įsakymu Nr. V-49; 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos audito institucijos procedūrų vadovas, patvirtintas 8-ojo audito departamento direktoriaus 2015 m. spalio 6 d., ir 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos audito institucijos procedūrų vadovas, patvirtintas 8-ojo audito departamento Metodikos tarybos 2016 m. spalio 27 d. (aktualios redakcijos).

3. Institucijos veikla nesusijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.

4. Veiklos trūkumų, anksčiau atliekant korupcijos rizikos analizę, nebuvo nustatyta.

III. VALSTYBĖS KONTROLĖS VEIKLOS SRIČIŲ, KURIOS ATITINKA KORUPCIJOS PREVENCIJOS ĮSTATYMO 6 STRAIPSNIO 3 DALYJE NURODYTUS KRITERIJUS, VERTINIMAS

1. Vadovavimo procesai (pagal KPI 6 str. 4 d. 2 ir 5 punktuose nurodytus kriterijus „Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“ ir „Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“).

Konstitucinė Valstybės kontrolės pareiga – prižiūrėti, ar teisėtai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Ši pareiga įgyvendinama atliekant nepriklausomą valstybinį auditą ir vykdant biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas. Valstybės kontrolės veikla grindžiama nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, neutralumo ir profesionalumo principais.

Vadovavimo procesai vykdomi pagal Valstybės kontrolės įstatymu nustatytas valstybės kontrolieriaus, jo pavaduotojų ir struktūrinių padalinių vadovų kompetencijas.

Pagrindiniai Valstybės kontrolės veiklos planavimo dokumentai¹:

- 2017–2019 metų strateginis veiklos planas;
- Aukščiausiosios audito institucijos strategija 2016–2020 m.;
- 2015–2020 metų informacinių technologijų strategija;
- 2016 ir 2017 metų veiklos planai;
- Veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui įgyvendinti, audito strategija;
- 2014–2020 m. Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos audito strategija.

Siekiant tobulinti Valstybės kontrolės strateginį planavimą ir veiklos rizikos valdymą, valstybės kontrolerius 2008 m. rugpjūčio 29 d. įsakymu Nr. V-189 sudarė Strateginio planavimo ir veiklos rizikos valdymo komisiją, kuri padeda vadovui priimti efektyvius strateginius sprendimus, valdyti institucijos strategines rizikas, tobulinti veiklą bei atlieka veiklos stebėseną.

Siekiant efektyviai atlikti pavestas funkcijas, kiekvienų metų darbų mastas nustatomas valstybės kontrolieriaus tvirtinamame metiniame institucijos veiklos plane, kuris apima:

- Valstybinio audito programą, sudarytą iš įstatymais ir kitais teisės aktais pavestų atlikti valstybinių auditų ir strateginio tyrimo ir veiklos rizikų šalyje vertinimo metu įvardytų valstybinių auditų;
- Auditus, vykdam Europos Sąjungos struktūrinės paramos ir Europos Sąjungos fondų investicijų audito institucijų funkcijas;
- Išvadas, vykdam biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas;
- Kitus darbus, skatinant teigiamą ir veiksmingą poveikį į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam valdymui.

Institucijos veiklos planas sudaromas taip, kad būtų įgyvendintos visos įstatymais ir kitais teisės aktais Valstybės kontrolei pavestos funkcijos bei apimtos rizikingiausios viešojo sektoriaus veiklos sritys. Valstybiniai auditai į programą įtraukiami atsižvelgus į jų svarbą valstybės strateginių tikslų, rodiklių pasiekimui, įvertinus rizikos mastą valdomų lėšų ir turto dydžiui, išgirdus Seimo komitetų ir kitų viešojo sektoriaus institucijų pasiūlymus, nevyriausybinių organizacijų stebimas problemas, atsižvelgus į rizikos aktualumą ir galimybes ją išnagrinėti, pasitelkus profesinį vertinimą.

Pažymėtina, kad kiekvieno metinės veiklos ciklo pradžioje išskirtinis dėmesys skiriamas procedūroms, užtikrinančioms institucijos darbuotojų profesinės etikos, viešųjų ir privačių interesų

¹ Išsamesnė informacija <http://www.vkontrole.lt/page.aspx?id=7>.

derinimo, konfidencialumo ir nešališkumo reikalavimų laikymąsi (plačiau žr. prie „Pagrindinių procesų“).

Valstybės kontrolieriaus 2011 m. lapkričio 11 d. įsakymu Nr. V-315 patvirtintas Valstybės kontrolės struktūrinių padalinių (neatliekančių auditų) veiklos planavimo ir atsiskaitymo tvarkos aprašas reglamentuoja tokių padalinių metinių veiklos planų sudarymo ir atsiskaitymo už jų įgyvendinimą tvarką.

Vadovavimo procesui svarbi nuolat veikianti patariamoji valstybės kontrolieriui institucija – Valstybės kontrolės taryba, kuri pateikia kolegialią nuomonę svarbiausiais, strateginiais ir kitais veiklos klausimais, svarsto auditų atliekančių ir audito funkcijas aptarnaujančių padalinių metines veiklos ataskaitas.

Nuosekliam vadovavimo proceso koordinavimui ir stebėsenai reikšmingas reguliarus visų struktūrinių padalinių vadovų bendradarbiavimo bei aiškios, laiku atliekamos tarpusavio komunikacijos palaikymas. Siekiant užtikrinti pakankamą komunikacinę sklaidą padalinių lygmeniu, kiekvienos savaitės ketvirtadienio posėdžiuose Valstybės kontrolės vadovybė ir padalinių vadovai susitinka aptarti tiek einamųjų, tiek kitų esminių Valstybės kontrolės veiklos klausimų (priklausomai nuo svarstomos problematikos, gali būti taikoma ir išplėstinio posėdžio forma, kada atskirus klausimus pristatyti kviečiami ir kiti Valstybės kontrolės darbuotojai).

Valstybės kontrolėje veikia vidaus audito tarnyba – įsteigtas Vidaus audito skyrius (toliau – VAS). Strateginis VAS veiklos planas rengiamas atsižvelgiant į Valstybės kontrolės strateginius veiklos tikslus, analizuojant ir įvertinant VAS aplinką ir išteklius, audito visumą, vidaus audito poreikį. Priklausomai nuo vidaus audito tikslo, VAS pagal parengtą programą vertina atitinkamos vidaus kontrolės sistemos dalies funkcionavimą ir rizikos valdymą:

- tikrina ir vertina sukurtas vidaus kontrolės procedūras, siekdamas nustatyti, ar laikomasi strateginių arba kitų veiklos planų, procedūrų, įstatymų, kitų norminių teisės aktų ir sutarčių, turinčių įtakos jo veiklai;

- tikrina, ar informacija apie finansinę ir ūkinę veiklą yra patikima ir išsami, vertina būdus, kaip renkama, analizuojama, klasifikuojama ir skelbiama tokia informacija;

- tikrina ir vertina, ar valstybės turtas, Valstybės kontrolės valdomas patikėjimo teise, naudojamas ir juo disponuojama taupiai ir racionaliai, pagal norminius teisės aktus ir sutartis;

- tikrina ir vertina procedūras, taikomas institucijos valdomo, naudojamo ir disponuojamo turto bei informacijos apsaugai, prireikus patikrina, ar toks turtas egzistuoja;

- tikrina ir įvertina bendrosios informacinių sistemų kontrolės priemonės ir taikomosios informacinių sistemų kontrolės priemonės, atlieka jų testavimą pagal vidaus auditoriaus parengtus šių kontrolės priemonių tikrinimo klausimynus.

Vidaus auditorius, vidaus audito metu nustatęs pažeidimus, apie juos nedelsdamas žodžiu arba raštu informuoja valstybės kontrolierių.

Valstybės kontrolė yra atskaitinga Lietuvos Respublikos Seimui ir įstatymo nustatyta tvarka jam teikia savo veiklos metines ataskaitas.

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės konstitucinę paskirtį, veiklos specifiką, valstybės kontrolieriui įstatymu suteiktas kompetencijas, įdiegtas ir taikomas vadovavimo procesų rizikos valdymo procedūras, realios didelės korupcijos pasireiškimo tikimybės, organizuojant nepriklausomą valstybinį auditą ir priimant su tuo susijusius sprendimus veiklos srityje „Vadovavimo procesai“, nėra.

2. Pagrindiniai procesai (pagal KPI 6 str. 4 d. 2, 5 ir 6 punktuose nurodytus kriterijus „Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas“; „Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“ ir „Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija“).

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymas suteikia įgaliojimus Valstybės kontrolei vykdyti kontrolės ir priežiūros funkcijas: įstatymo 4 straipsnyje nustatyta, kad vienas iš institucijos pagrindinių uždavinių yra prižiūrėti, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Šio įstatymo 9 straipsnyje numatyta, kad Valstybės kontrolė, įgyvendindama šį uždavinį, audituoja valstybės biudžeto vykdymą, valstybės piniginių išteklių naudojimą, valstybės turto valdymą, naudojimą ir disponavimą juo, Valstybinio socialinio draudimo fondo ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetų vykdymą, valstybės biudžeto lėšų, skiriamų savivaldybių biudžetams, naudojimą, audituoja atitinkamas lėšų valdymo institucijas ir paramos gavėjus, kaip naudojamos Lietuvos Respublikoje gautos Europos Sąjungos lėšos ir kaip vykdomos programos, kuriose dalyvauja Lietuva. Įstatymo 9 straipsnio 4 dalis konkretizuoja, kad Valstybės kontrolė Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, kitų teisės aktų nustatyta tvarka atlieka Lietuvos Respublikoje gaunamos Europos Sąjungos finansinės paramos auditus ir teikia atitinkamoms institucijoms šių auditų dokumentus.

Atsižvelgiant į tai darytina išvada, kad įstatymas Valstybės kontrolei suteikia įgaliojimus vykdyti veiklą, skirtą prižiūrėti (atliekant valstybinius auditus, formuluojant pastebėjimus, teikiant audituojamiems subjektams rekomendacijas, vykdant rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną ir kt.), kaip jiems nepavaldūs fiziniai ir (ar) juridiniai asmenys (pvz., valstybinės įstaigos, įmonės, organizacijos, atitinkami valstybės fondai, ES struktūrinės paramos valdymo ir kontrolės sistemos dalyviai, paramos gavėjai bei, kiek tikslinga, kiti su paramos administravimu susiję subjektai ir

t. t.) laikosi ES ir nacionalinių teisės aktų reikalavimų valstybės ir fondų biudžetų vykdymo, taip pat ES struktūrinės paramos administravimo ir biudžeto politikos stebėsenos srityse.

Vykdamas šias funkcijas taikoma kelių lygių teisės aktuose (Europos Sąjungos, nacionaliniuose bei institucijos) nustatyta veiklos reglamentavimo, sprendimų teisėtumo užtikrinimo, rezultatų kokybės priežiūros sistema:

- Institucijos funkcijos, aiški veiklos apimtis ir mastas, reikalavimai atitinkamo tipo valstybinio audito rezultatams (formai, turiniui, imčiai, audituojamam laikotarpiui, audito objektui, procedūrų atlikimo ir rezultatų pateikimo periodiškumui ir kt.), kontrolės ir priežiūros funkcijų vykdymo formos, tvarkos, veiksmai, konkretūs šias funkcijas vykdančios bei sprendimus priimančios subjektai ir kt. detaliam nustatyti Valstybės kontrolės įstatyme, Valstybinio audito reikalavimuose, Valstybinių auditų kokybės užtikrinimo vadove, Veiklos, Finansinio ir teisėtumo bei Informacinių technologijų audito vadovuose, kurie parengti pagal Tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus.

Europos Sąjungos investicijų auditui taikytini reikalavimai, be kita ko, nustatyti ir tiesioginio taikymo ES teisės aktuose bei jų pagrindu priimamuose EK tarnybų metodologiniuose dokumentuose (EK sprendimuose, gairėse, rekomendacijose ir kt.):

1) *veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją konvergencijos tikslui įgyvendinti, valdymo ir kontrolės sistemos veikimo bei ataskaitiniais metais EK deklaruotų išlaidų valstybiniam auditui:*

– Tarybos reglamente (EB) Nr. 1083/2006, nustatančiame bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo bei panaikinančiame Reglamentą (EB) Nr. 1260/1999;

– Komisijos reglamente (EB) Nr. 1828/2006, nustatančiame Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo, ir Europos Parlamento bei Tarybos reglamento (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo, įgyvendinimo taisykles;

2) *2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimui sukurtos valdymo ir kontrolės sistemos veikimo sąskaitose pateiktos informacijos bei ataskaitiniais metais Europos Komisijai deklaruotų išlaidų valstybiniam auditui bei 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos įgyvendinimui sukurtos valdymo ir kontrolės sistemos institucijų atitikties jų paskyrimo kriterijams valstybiniam auditui:*

– Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio

fondui kaimo plėtrai ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūros reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos ir panaikinamas Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1083/2006;

– Komisijos deleguotajame reglamente (ES) Nr. 480/2014, kuriuo papildomas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1303/2013, kuriuo nustatomos Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui, Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui bendros nuostatos ir Europos regioninės plėtros fondui, Europos socialiniam fondui, Sanglaudos fondui ir Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondui taikytinos bendrosios nuostatos;

– Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 821/2014, kuriuo nustatomos Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 nuostatų dėl išsamios programų įnašų pervedimo ir valdymo tvarkos, finansinių priemonių ataskaitų teikimo, veiksmams skirtų informavimo ir komunikacijos priemonių techninių charakteristikų ir duomenų įrašymo ir saugojimo sistemos taikymo taisyklės;

– Komisijos įgyvendinimo reglamente (ES) Nr. 1011/2014, kuriuo nustatomos išsamios Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 1303/2013 nuostatų dėl tam tikros informacijos teikimo Komisijai modelių įgyvendinimo taisyklės ir išsamios paramos gavėjų ir vadovaujančiųjų institucijų, tvirtinančiųjų institucijų, audito institucijų ir tarpinių institucijų keitimosi informacija taisyklės.

- Institucijos darbuotojų (valstybinį auditą atliekančių Valstybės kontrolės pareigūnų, valstybiniame audite dalyvaujančių valstybės tarnautojų bei darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis) statusas, jų teisės, pareigos bei įgaliojimai, atsakomybė, santykiai su audituojamais subjektais bei kitomis institucijomis ir kiti taikomi reikalavimai detaliam nustatyti Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatyme (1995 m. gegužės 30 d. Nr. I-907).

- Institucijos atliekamo valstybinio audito bendrąsias (veiklos bei finansinio ir teisėtumo audito tikslas, mastas, audito įrodymų pakankamumas ir tinkamumas ir pan.), taip pat specialiąsias Europos Sąjungos investicijų audito (be tiesiogiai taikomų ES teisės aktų) nuostatas (audito darbo organizavimas, rizikų vertinimas, audito parametrų nustatymas, audito programų parengimas, audito darbo dokumentavimas, taikomos valstybinio audito kokybės užtikrinimo priemonės, tarpinių ir galutinių rezultatų pateikimo procesas, rekomendacijų įgyvendinimo stebėseną ir kt.) atitinkamai nustato:

- Valstybinio audito reikalavimai (valstybės kontrolieriaus 2002 m. vasario 21 įsakymas Nr. V-26;

- Tarptautiniai aukščiausiųjų audito institucijų standartai, išleisti INTOSAI (aktuali redakcija nuo 2009 m. gruodžio 15 d.);
- Tarptautinės buhalterių federacijos Tarptautinių audito ir užtikrinimo standartų valdybos išleisti Tarptautiniai audito standartai (*International Federation of Accountants* (IFAC));
- Finansinio ir teisėtumo audito vadovas (valstybės kontrolieriaus 2005 m. spalio 12 d. įsakymas Nr. V-125);
- Veiklos audito vadovas (valstybės kontrolieriaus 2010 m. kovo 8 d. įsakymas Nr. V-51);
- Informacinių technologijų audito vadovas (valstybės kontrolieriaus 2017 m. birželio 21 d. įsakymas Nr. V-165);
- Valstybinių auditų kokybės užtikrinimo vadovas (valstybės kontrolieriaus 2016 m. kovo 9 d. įsakymas Nr. V-49);
- Tarnybinės etikos kodeksas, (valstybės kontrolieriaus 2017 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. V-117);
- Veiksmų programų, įgyvendinančių Lietuvos 2007–2013 m. Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategiją konvergencijos tikslui įgyvendinti, audito strategija (2008 m. rugsėjo 17 d. aprobuota Europos Komisijos);
- 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos audito strategija;
- 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos audito institucijos procedūrų vadovas, patvirtintas 8-ojo audito departamento direktoriaus 2015 m. spalio 6 d. ir 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos audito institucijos procedūrų vadovas, patvirtintas 8-ojo audito departamento Metodikos tarybos 2016 m. spalio 27 d. (aktualios redakcijos).

Institucijoje taikomas procesas nepalieka galimybės savo nuožiūra parinkti valstybinio audito objektą ir subjektus. Valstybinių auditų mastas nustatomas valstybės kontrolieriaus tvirtinamame metiniame institucijos veiklos plane, kuris apima Valstybinio audito programą. Programa sudaryta iš įstatymais ir kitais teisės aktais pavestų atlikti valstybinių auditų ir strateginio tyrimo ir veiklos rizikų šalyje vertinimo metu įvardintų valstybinių auditų, nurodytos šių auditų sritys, objektai ir apimtys. Siūlymus dėl valstybinio audito programos taip pat teikia patys audito subjektai ir visuomenės atstovai. Metinis institucijos veiklos plano, įskaitant ir valstybinio audito programos, projektas svarstomas Valstybės kontrolės taryboje, o įvertinus Seimo Audito komiteto pateiktas rekomendacijas, tvirtinamas valstybės kontrolieriaus. Pažymėtina, kad pavedimas atlikti valstybinį auditą išduodamas tik metinėje valstybinio audito programoje numatytiems auditams.

Atskirai pabrėžtina, kad tiesioginio taikymo ES teisės aktai nustato institucijos atliekamų privalomųjų ES struktūrinės paramos (tiek 2007–2013 m., tiek 2014–2020 m. periodo) valstybinių

auditų sritį, objektą ir subjektus, kurie nacionalinio lygmens teisės aktuose yra tik detalizuojami, o išsamus audituojamo objekto aprašymas bei audito subjektų sąrašas yra tik įtraukiamas (perkeliamas) į atitinkamų metų valstybinio audito programas.

- Institucijos darbuotojams keliami reikalavimai užtikrina jų pakankamą ir objektyvų nepriklausomumą nuo audituojamų subjektų (pastaba: toliau nurodytuose teisės aktuose įtvirtinti reikalavimai iš esmės atitinka Tarptautinės aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (INTOSAI) patvirtintame Etikos kodekse (TAAIS 30) ir 1-ajame tarptautiniame kokybės kontrolės standarte keliamus institucinio ir asmeninio nepriklausomumo reikalavimus):

- Valstybiniai auditoriai, pradėdami eiti pareigas, prisiekia Lietuvos Respublikai (Valstybės kontrolės įstatymo 29 str.).
- Kiekvienas Valstybės kontrolės darbuotojas pasirašytinai įsipareigoja laikytis Valstybės kontrolės tarnybinės etikos kodekso (valstybės kontrolieriaus 2017 m. balandžio 28 d. įsakymas Nr. V-117, iki 2017 m. balandžio 28 d. – 2002 m. gegužės 24 d. įsakymas Nr. V-80).

Postūmis dėstyti Valstybės kontrolės Etikos kodeksą nauja redakcija buvo TAAIS 30 „Etikos kodeksas“ patvirtinimas 2016 m. gruodžio mėn. Valstybės kontrolė dalyvavo rengiant šį dokumentą, teikė pastabas dėl projekto, į daugumą jų buvo atsižvelgta. Valstybės kontrolės etikos kodeksas taikomas visiems institucijos darbuotojams, stengiasi susieti pagrindines tarnybinės etikos vertybes su institucijos vertybėmis. Išskirti bendrieji tarnybinės etikos reikalavimai, pagrindinės tarnybinės etikos vertybės ir specialieji reikalavimai Valstybės kontrolės pareigūnams. Akcentuota aukščiausiosios audito institucijos pagalbos darbuotojui svarba, siekiama, kad darbuotojai žinotų, su kuo galima konsultuotis tarnybinės etikos ar viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje klausimais, įtvirtintas ir diegiamas informacijos apie pagrįstus įtarimus dėl kito darbuotojo padarytų kodekso pažeidimų pateikimo valstybės kontrolieriui ar Valstybės kontrolės tarnybinės etikos komisijai mechanizmas.

Tuo pačiu įsakymu patvirtinti Valstybės kontrolės tarnybinės etikos komisijos nuostatai. Išplėstos šios pastoviai veikiančios komisijos funkcijos: be informacijos vertinimo ir pažeidimų tyrimo akcentuota komisijos prevencinė veikla, rekomendacijų, nuomonių ir išvadų teikimo svarba. Įtvirtinta skaidri ir objektyvi komisijos formavimo tvarka, numatant komisijos narių rotaciją.

Kiekvienais metais organizuojamas Valstybės kontrolės etikos kodekso žinių savanoriškas egzaminas. Egzamino klausimai parengiami pagal galimas praktines situacijas.

Darbuotojai nuolatos vykdo privačių interesų deklaravimą, dėl galimų interesų konfliktą keliančių aplinkybių padalinio vadovai darbuotojams teikia privalomai vykdytinas rekomendacijas.

Nuolat išsamiai analizuojamas ir tikslinamas išankstinių rekomendacijų rengimo ir teikimo darbuotojams procesas, detaliam įvardijant šiame procese dalyvaujančius ir suinteresuotus asmenis, teikiamų rekomendacijų fiksavimui ir pateikimui panaudojant kompiuterizuotą institucijos dokumentų administravimo sistemą (valstybės kontrolieriaus 2012-09-11 m. rugsėjo 11 d. įsakymas Nr. V-212).

Pažymėtina, kad siekiant užtikrinti tinkamą darbuotojų privačių interesų deklaravimo procesą, naujai sudarytos Korupcijos prevencijos komisijos darbo reglamente nustatyta, kad komisija, vykdydama jai pavestą korupcijos prevenciją ir kontrolę, ne tik vykdo tyrimus tais atvejais, kai Valstybės kontrolės darbuotojai nevykdo Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymo reikalavimų, tačiau preliminariai vertina iš asmenų gautą informaciją apie Valstybės kontrolės darbuotojų galimai padarytas korupcines veikas bei teikia valstybės kontrolieriui išvadas.

- Valstybės kontrolės tarnautojai įstatymų nustatyta tvarka privalomai teikia savo ir savo šeimos narių gyventojų turto ir gyventojų pajamų mokesčio deklaracijas (Valstybės kontrolės įstatymo 31 str.).

- Auditą atliekantys auditoriai ir kiti audite dalyvaujantys asmenys, išorinę peržiūrą audito metu atliekantis asmuo prieš pradėdami auditą deklaruoja savo nešališkumą ir nepriklausomumą nuo audituojamų subjektų (valstybės kontrolieriaus 2005 m. spalio 12 d. įsakymas Nr. V-125, 2010 m. kovo 8 d. įsakymas Nr. V-51 ir 2016 m. kovo 9 d. įsakymas Nr. V-49).

- Kai atliekant metinį Europos Sąjungos investicijų auditą atskiroms audito užduotims vykdyti Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka pasitelkiamos kitos audito įmonės, tokios paslaugos teikiamos vadovaujantis Tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais, išleistais INTOSAI (aktuali redakcija nuo 2009-12-15 (ISSAI) ir Tarptautiniais kokybės kontrolės standartais bei užtikrinamas paslaugas teikiančių subjektų funkcinis nepriklausomumas nuo paramą administruojančių institucijų ir paramos gavėjų.

- Institucijoje taikoma valstybinių auditų kokybės užtikrinimo sistema, parengta vadovaujantis Tarptautiniais audito standartais, Tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais, 1-uoju tarptautiniu kokybės kontrolės standartu ir užsienio šalių aukščiausiųjų audito institucijų gerąja praktika. Kokybės užtikrinimo procedūros bei atitikties ES ir nacionalinių teisės aktų reikalavimams bei taikomiems tarptautiniams audito standartams (ES struktūrinės paramos ir ES fondų investicijų auditų atveju) nuostatos detaliam apibrėžtos:

- Valstybinių auditų kokybės užtikrinimo vadove (valstybės kontrolieriaus 2016 m. kovo 9 d. įsakymas Nr. V-49);

- Valstybinių auditų organizavimo, kokybės užtikrinimo ir kontrolės taisyklėse (valstybės kontrolieriaus 2008 m. rugšėjo 11 d. įsakymas Nr. V-199, galiojusiose iki 2016 m. rugpjūčio 1 d.);
- 2007–2013 m. ES struktūrinės paramos audito institucijos procedūrų vadove, patvirtintame 8-ojo audito departamento direktoriaus 2015 m. spalio 6 d. ir 2014–2020 m. ES fondų investicijų veiksmų programos audito procedūrų vadove, patvirtintame 8-ojo audito departamento Metodikos tarybos 2016 m. spalio 27 d. (aktualios redakcijos);
- Europos Sąjungos investicijų valstybinio audito rezultatų kokybės vertinimą (išorinę peržiūrą), įskaitant ir pačios auditą atliekančios institucijos atitikties ES teisės aktų reikalavimams vertinimą (reikalavimai statusui, nepriklausomumui, personalo profesinei kompetencijai, taikomai metodologijai ir pan.), vadovaujantis atitinkamam laikotarpiui taikomais ES reglamentais bei EK metodologiniais dokumentais, papildomai vykdo:
 - ✓ Europos Komisija (dvišalių, daugiašalių susitikimų su šalių narių audito institucijomis metu, techninių ir neformalių susitikimų metu, planinių ir neplaninių audito misijų metu);
 - ✓ Europos Audito Rūmai (atitinkamų audito misijų metu).

Valstybės kontrolės įstatymo 17 str. 2 d. nustatyta, kad dėl reikšmingų teisės aktų pažeidimų audituojamuose subjektuose valstybės kontrolierius ar jo pavaduotojai gali priimti administracinį aktą – sprendimą. Minėto įstatymo 18–20 straipsniai nustato tokių sprendimų rūšis, jų apskundimo tvarką bei terminus, pagrindines sprendimų vykdymo kontrolės nuostatas. Sprendimų rengimo, priėmimo ir vykdymo kontrolės tvarka bei reikalavimai sprendimams detalizuoti Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės sprendimų rengimo ir jų vykdymo kontrolės tvarkos apraše, patvirtintame valstybės kontrolieriaus 2016 m. gegužės 19 d. įsakymu Nr. V-93. Pagal šį aprašą sprendimo priėmimą inicijuoja valstybės kontrolierius ar jo pavaduotojas. Sprendimo projektą vizuoja auditą atlikę valstybiniai auditoriai, audito padalinio vadovas ir teisininkas. Valstybės kontrolieriaus pavaduotojas, koordinuojantis ir kontroliuojantis atitinkamo audito departamento veiklą ir atliekamus valstybinius auditus, savo rezoliucija sprendimo projektą nukreipia Teisės ir personalo departamentui, kurio teisininkas ir direktorius peržiūri ir vizuoja projektą. Sprendimo projektai registruojami, derinami ir vizuojami dokumentų valdymo posistemyje *Kontora*. Sprendimo projekto rengimo procese dalyvaujantiems asmenims keliami reikalavimai vadovautis nepriklausomumo, teisėtumo, protingumo, proporcingumo ir kitais teisės principais.

Kartu pažymėtina, kad pagal ES ir nacionaliniais teisės aktais nustatytą kompetenciją bei Europos Sąjungos investicijų auditui taikomus reikalavimus Europos Sąjungos investicijų valstybinio audito atveju galutiniai atitinkamo ataskaitinio laikotarpio valstybinio audito rezultatai teikiami Europos Komisijos vykdomai peržiūrai bei jos vardu pagal jai nustatytą kompetenciją sprendimams priimti. Atsižvelgiant į šią privalomiesiems Europos Sąjungos investicijų auditams

Europos Sąjungos institucijų taikomą rezultatų pateikimo ir vertinimo specifiką, Europos Sąjungos investicijų auditų atveju sprendimų pagal Valstybės kontrolės įstatymo 17 str. 2 d. neinicijuojama.

Nuo 2015 m. sausio 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstituciniam įstatymui, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei pavesta vykdyti biudžeto politikos kontrolės institucijos funkciją. Ši funkcija įtvirtinta ir Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymo 4 straipsnyje kaip vienas iš pagrindinių Valstybės kontrolės uždavinių. Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo 2 straipsnyje reglamentuota Valstybės kontrolės kaip biudžeto politikos kontrolės institucijos atsakomybė už šiame įstatyme nustatytų taisyklių laikymosi ir užduočių vykdymo stebėseną ir nustatyti įgaliojimai rengti, teikti Lietuvos Respublikos Seimui ir įstatymų nustatyta tvarka viešai skelbti šiame įstatyme nustatytas išvadas. Teikiamų išvadų pateikimo terminai nustatyti Valstybės kontrolės įstatymo 9 straipsnio 6 dalyje.

Valstybės kontrolierius, siekdamas įgyvendinti Valstybės kontrolės kaip biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas 2014 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. V-244 įsteigė Biudžeto politikos stebėsenos departamentą, patvirtino nuostatus, įsteigė ir patvirtinto šio departamento pareigybės. Departamento nuostatuose detalčiai reglamentuoti departamento uždaviniai, funkcijos, teisės ir veiklos organizavimas. Departamentas savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Europos Sąjungos teisės aktais, tarptautinėmis sutartimis, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymu, kitais Lietuvos Respublikos įstatymais bei teisės aktais, šiais nuostatais, valstybės kontrolieriaus įsakymais.

Pažymėtina ir tai, kad Lietuvos Respublikos fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinio įstatymo 9 straipsnyje įtvirtintas Valstybės kontrolės, kaip biudžeto politikos kontrolės institucijos, nepriklausomumas – kontrolės institucija, kontrolės institucijos vadovas, jo pavaduotojai, kontrolės institucijos valstybės tarnautojai ir kiti darbuotojai įgyvendindami įstatymuose nustatytus tikslus ir atlikdami šiame įstatyme nustatytas funkcijas, turi nepriimti nurodymų iš jokios kitos institucijos ar asmens; valstybės institucijos ir kiti asmenys privalo gerbti kontrolės institucijos nepriklausomumą ir nedaryti įtakos kontrolės institucijos vadovui, jo pavaduotojams, kontrolės institucijos valstybės tarnautojams ir kitiems darbuotojams, kai jie atlieka šiame įstatyme nustatytas pareigas.

Valstybės kontrolės darbuotojams kai kuriais atvejais, susipažinus su audituojamų paslapčių subjektų įslaptinta informacija, ją tenka panaudoti valstybinio audito dokumentuose. Tokie dokumentai rengiami vadovaujantis valstybinio audito reikalavimais, audito vadovais, užtikrinant audito priežiūrą ir kontrolę bei tokios informacijos apsaugą.

Valstybės kontrolės detalijame įslaptinamos informacijos sąrašė patvirtintame valstybės kontrolieriaus 2015 m. gegužės 6 d įsakymu Nr. V-88, ir valstybės kontrolieriaus 2013 m. gruodžio

18 d. įsakymu Nr. V-208 patvirtintame Paslapčių subjektų įslaptintos informacijos, reikalingos valstybiniam auditui atlikti, naudojimo ir apsaugos tvarkos apraše nustatyta, kad audito dokumentai yra įslaptinami ir išslaptinami remiantis audituojamų subjektų nurodymu. Todėl Valstybės kontrolės pareigūnai neturi teisės savo iniciatyva informaciją įslaptinti ar išslaptinti. Šis aprašas išsamiai reglamentuoja įslaptintos informacijos apsaugą vykdant paslapčių subjektų valstybinį auditą.

Įslaptinta informacija administruojama laikantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. gruodžio 5 d. nutarimu Nr. 1307 patvirtintų Įslaptintos informacijos administravimo taisyklių reikalavimų. Dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija gali tik tie darbuotojai, kurie struktūrinių padalinių vadovų prašymu yra įtraukti į valstybės kontrolieriaus 2017 m. sausio 23 d. įsakymu Nr. V-28 „Dėl Valstybės kontrolės pareigybių, kurias užimantiems asmenims reikia leidimų dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija, sąrašo patvirtinimo“ patvirtintus sąrašus ir tik po to, kai Valstybės ir tarnybos paslapčių įstatymo nustatyta tvarka gauna atitinkamus leidimus ir teisę dirbti ar susipažinti su įslaptinta informacija. Minėti sąrašai, įvertinus audito poreikius, administracinius ar struktūrinius pasikeitimus institucijoje, nuolat patikslinami.

Ūkinės-finansinės veiklos, susijusios su įslaptinta informacija, Valstybės kontrolė nevykdo.

Valstybės kontrolės veiklos sritis „Pagrindiniai procesai“ formaliai atitinka Korupcijos prevencijos įstatymo 6 str. 4 dalies 2, 5 ir 6 punktuose nurodytų kriterijų aprašymus, tačiau Lietuvos Respublikos Konstitucija ir Įstatymu Valstybės kontrolei suteiktų įgaliojimų detalus reglamentavimas, taikomos išorės ir vidaus kontrolės sistemos, jų nuoseklumas bei veiksmingumas leidžia teigti, jog realios didelės korupcijos pasireiškimo tikimybės atliekant valstybinį auditą, audito metu naudojant įslaptintą informaciją ir priimant su atliktu valstybiniu auditu susijusius sprendimus, nėra.

3. Palaikantieji procesai (pagal KPI 6 str. 4 d. 5 punkte nurodytą kriterijų „Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo“).

Personalo valdymo procesai įtvirtinti Valstybės tarnybos įstatyme, Darbo kodekse ir poįstatyminiuose aktuose (Vyriausybės nutarimuose, vidaus reikalų, socialinės apsaugos ir darbo ministrų įsakymais, Valstybės tarnybos departamento direktoriaus įsakymais) bei valstybės kontrolieriaus įsakymais.

Už personalo valdymą Valstybės kontrolėje atsako Teisės ir personalo departamentas ir jo sudėtyje esantis Personalo skyrius, kurie personalo valdymo procesus valdo vadovaudamiesi departamento ir skyriaus nuostatais, pareigybių aprašymais.

Informacinių technologijų valdymo procese egzistuoja objektyviai pakankama ir nuosekli vidaus kontrolės sistema, užtikrinanti, kad su kompiuterinės ir telekomunikacinės įrangos ir eksploatacinių medžiagų paskirstymu susiję procesai yra skaidrūs ir kontroliuojami ne vieno, o kelių tarpusavyje nepriklausomų darbuotojų. Šią sistemą apibrėžia valstybės kontrolieriaus 2003 m. rugsėjo 25 d. įsakymas Nr. V-123 „Dėl kompiuterinės įrangos įsigijimo, apskaitos, skyrimo ir išdavimo Valstybės kontrolės tarnautojams ir kitiems darbuotojams ir naudojimosi Valstybės kontrolės kompiuterine ir programine įranga tvarkos patvirtinimo“.

Valstybės kontrolieriaus 2012 m. balandžio 11 d. įsakymas Nr. V-100 „Dėl Valstybės kontrolės informacinės sistemos saugaus elektroninės informacijos tvarkymo taisyklių, Valstybės kontrolės informacinės sistemos veiklos tęstinumo valdymo plano, Valstybės kontrolės informacinės sistemos naudotojų administravimo taisyklių patvirtinimo“ apibrėžia Valstybės kontrolės informacinės sistemos saugos įgaliojimo, administratoriaus bei naudotojų teises ir pareigas, kontroliuojant ir prižiūrint visų Valstybės kontrolės darbuotojų ir vadovybės kompiuterizuotas darbo vietas, tarnybines stotis ir veiklą jose. Įsakymas suteikia daug galimybių Informacinių technologijų skyriaus darbuotojams stebėti ir koreguoti kitų Valstybės kontrolės darbuotojų veiklą kompiuterizuotose darbo vietose ir institucijos kompiuterių tinkle, tačiau taip pat nustato Valstybės kontrolės informacinės sistemos naudotojų atsakomybę, jų veiklos kontrolės būdus ir įvardija asmenis, galinčius šią kontrolę atlikti.

Informacijos valdymo procese yra užtikrinta, kad bet kuria forma sudaryti dokumentai (popieriniai, elektroniniai, vaizdo ir garso ar kiti) valdomi pagal valstybės kontrolieriaus įsakymus, įskaitant dokumentų ir archyvų valdymo reikalavimus, yra prieinami ir tinkami naudoti. Todėl dokumentų valdymas, siekiant efektyvios ir atskaitingos institucijos veiklos, organizuojamas taip, kad yra palaikomas veiklos tęstinumas, užtikrinama būtina atskaitomybė.

Valstybės kontrolėje nustatyta, kokie dokumentai rengiami kiekvienai atliekamai funkcijai. Tai svarbu, nes dokumentų rengimo procedūros yra aiškiai reglamentuotos darbo reglamentuose, pareigybių aprašymuose ir nuostatuose, kituose valstybės kontrolieriaus įsakymuose, darbuotojų, atsakingų už dokumentų valdymą ar atskirus dokumentų valdymo procesus, įgaliojimai bei atsakomybė yra aiški.

Jei atliekant tam tikras funkcijas oficialūs dokumentai nėra sudaromi, tikslinga įvertinti galimą tokio sprendimo riziką veiklos įrodymo ar atskaitingumo požiūriu (pvz., susirašinėjimas su kitomis institucijomis el. paštu, gali būti svarbi informacija neužregistruota ir neišsaugota).

Komunikacijos valdymo ir Tarptautinių ryšių palaikymo procesai yra reglamentuoti vidaus administraciniais aktais, Komunikacijos skyriaus ir Audito plėtros departamento Tarptautinių ryšių skyriaus nuostatais bei darbuotojų pareigybių aprašymais, kur išsamiai nurodytos funkcijos,

uždaviniai ir atsakomybė, priimamų sprendimų derinimo tvarka. Valstybės kontrolieriaus įsakymais reglamentuota Valstybės kontrolės darbuotojų atranka kvalifikacijos kėlimui užsienyje, kaip ir kitų sprendimų, susijusių su tarptautine veikla, priėmimas.

Teisinės konsultacijos teikimo procesas yra reglamentuotas vidaus administraciniais aktais, Teisės ir personalo departamento, Teisės skyriaus nuostatais ir darbuotojų pareigybių aprašymais, kur išsamiai nurodytos funkcijos, uždaviniai ir atsakomybė, priimamų sprendimų derinimo tvarka.

Finansinių išteklių valdymo procesas yra reglamentuotas vidaus administraciniais aktais, Finansų ir apskaitos departamento ir jo skyrių nuostatais, darbuotojų pareigybių aprašymais, kur išsamiai nurodytos funkcijos, uždaviniai ir atsakomybė, priimamų sprendimų derinimo tvarka, taip pat valstybės kontrolieriaus 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. V-150 patvirtintomis Valstybės kontrolės finansų kontrolės taisyklėmis, 2010 m. lapkričio 23 d. įsakymu Nr. V-339 patvirtintu Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės buhalterinės apskaitos vadovu.

Materialinių išteklių valdymo procesas yra reglamentuotas vidaus administraciniais aktais. Pažymėtina, kad viešųjų pirkimų srityje egzistuoja objektyviai pakankama ir nuosekli vidaus kontrolės sistema, užtikrinanti, kad su viešųjų pirkimų planavimu, inicijavimu ir organizavimu susiję procesai visiškai atitiks Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo reikalavimų įgyvendinimą. Lokaliniai teisės aktai detalai įvardija konkrečius subjektus, dalyvaujančius institucijos viešųjų pirkimų planavimo ir vykdymo procesuose, išsamiai ir aiškiai apibrėžia šių subjektų statusą (pvz., subjektus, įgaliotus derinti ir tvirtinti viešojo pirkimo inicijavimo dokumentus, taip pat, priklausomai nuo planuojamos pirkimo vertės, vienasmenį ar kolegialų subjektą, kuris įgaliotas atlikti pirkimo procedūras, ir kt.), jų kompetenciją, teises, pareigas bei atsakomybę inicijuojant ir priimant ar tvirtinant atitinkamus sprendimus. Teisės aktai detalai reglamentuoja pirkimų organizatorių skyrimo ar, atitinkamai, viešųjų pirkimų komisijų sudarymo, sudėties atnaujinimo, narių skyrimo, ekspertų bei specialistų pasitelkimo, sprendimų priėmimo procedūras, komisijos narių ir kitų asmenų atsakomybę už pagal priskirtą kompetenciją priimtus sprendimus, taip pat sudaromų pirkimo sutarčių tipines formas (šablonus).

Sprendimų, susijusių su valstybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, priėmimas išsamiai reglamentuotas vidaus administraciniais aktais. Šiuose aktuose yra numatyti konkretūs tokius sprendimus galintys priimti asmenys, aiškiai apibrėžta jų kompetencija, vidaus kontrolės procedūros.

Valstybės kontrolėje vidaus dokumentai periodiškai peržiūrimi ir, atsižvelgiant į kintantį teisinį reguliavimą, keičiami arba priimami nauji teisės aktai.

Atsižvelgiant į tai, kad Valstybės kontrolės darbuotojų funkcijos, uždaviniai, sprendimų priėmimo tvarka ir atsakomybė yra išsamiai reglamentuota, užtikrinama darbuotojų veiklos

kontrolė, priimti teisės aktai, reglamentuojantys vidaus administravimo, apimančio personalo, informacinių technologijų, informacijos valdymo, finansinių ir materialinių išteklių valdymo, komunikacijos valdymo, tarptautinių ryšių palaikymo ir teisinių konsultacijų valdymą, taikomos išorės ir vidaus kontrolės sistemos leidžia teigti, kad realios didelės korupcijos pasireiškimo tikimybės veiklos srityje „Palaikantieji procesai“ nėra.

IV. IŠVADOS

Valstybės kontrolės kaip aukščiausiosios valstybinio audito institucijos veikla apibrėžta Lietuvos Respublikos Konstitucijoje ir Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatyme. Pagal teisinį reguliavimą institucijos veikla suskirstyta į tris sritis:

- *Vadovavimo procesai;*
- *Pagrindiniai procesai;*
- *Palaikantieji procesai.*

Valstybės kontrolės veikla pagal atskiras sritis iš dalies atitinka KPI 6 straipsnio 4 dalyje nurodytus kriterijus:

- *Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas;*
- *Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo;*
- *Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija.*

Atlikusi tyrimą pagal veiklos sritis ir vertindama pagal nurodytus kriterijus darbo grupė daro išvadas:

1. Veiklos srityje „Vadovavimo procesai“ – organizuojant nepriklausomą valstybinį auditą ir priimant su tuo susijusius sprendimus, įvertinus Valstybės kontrolės konstitucinę paskirtį, veiklos specifiką, valstybės kontrolieriui įstatymu suteiktas kompetencijas, įdiegtas ir taikomas vadovavimo procesų rizikos valdymo procedūras, realios didelės korupcijos pasireiškimo tikimybės nėra.

2. Veiklos sritis „Pagrindiniai procesai“ formaliai atitinka KPI 6 str. 4 dalies 2, 5 ir 6 punktuose nurodytų kriterijų aprašymus, tačiau Lietuvos Respublikos Konstitucija ir Įstatymu Valstybės kontrolei suteiktų įgaliojimų detalus reglamentavimas, taikomos išorės ir vidaus kontrolės sistemos, jų nuoseklumas bei veiksmingumas leidžia teigti, jog realios didelės korupcijos pasireiškimo tikimybės, atliekant valstybinį auditą, vykdant biudžeto politikos kontrolės institucijos funkcijas, audito metu naudojant įslaptintą informaciją ir priimant su atliktu valstybinio auditu susijusius sprendimus, nėra.

3. Veiklos srityje „Palaikantieji procesai“ dalyvaujančių Valstybės kontrolės darbuotojų funkcijos, uždaviniai, sprendimų priėmimo tvarka ir atsakomybė yra išsamiai reglamentuoti, veikia vidaus kontrolė. Priimti ir taikomi teisės aktai, reglamentuojantys personalo, informacinių technologijų, informacijos valdymo, finansinių ir materialinių išteklių valdymo, komunikacijos valdymo, tarptautinių ryšių palaikymo ir teisinių konsultacijų valdymą, leidžia teigti, kad realios didelės korupcijos pasireiškimo tikimybės šiuose procesuose nėra.

Komisija šiuos vertinimo rezultatus teikia valstybės kontrolieriui susipažinti ir siūlo juos aptarti Valstybės kontrolės taryboje.

Komisijos pirmininkė

Nijolė Mickuvienė

Nariai

Aurimas Miškinis

Albina Radzevičiūtė

Akvilė Dovydaitytė

Dmitrij Celov

Monika Kemežytė-Vaitiekūniene

Antanas Tiškevičius